

بررسی عوامل موثر بر صفات مورفومتریک پستان و اهمیت آنها در برآورد شیر روزانه

عباس حاجی حسینلو^۱، سعادت صادقی^{۲*}، سید عباس رافت^۳ رامین رضازاده^۲، ناصر شیرو^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد ژنتیک و اصلاح دام دانشگاه ارومیه ۲- دانشجویان کارشناسی ارشد ژنتیک و اصلاح دام دانشگاه

تبریز ۳- دانشیار گروه علوم دامی دانشگاه تبریز

* نویسنده مسئول: سعادت صادقی (ssadegi42@yahoo.com)

چکیده

هدف از این تحقیق مطالعه صفات مورفولوژی پستان و اهمیت آنها در برآورد شیر روزانه به علت نقش مهم پستان در اقتصاد، سلامت دام، کیفیت شیر و سازگاری با دستگاه شیردوشی در گوسفند است. در این تحقیق ۴۱ رأس گوسفند شامل نژاد قزل و دورگ‌های قزل-آرخارمرینوس و مغانی-آرخارمرینوس مورد آزمایش قرار گرفتند. با استفاده از نرم افزار آنالیز تصویر Digimizer امکان استخراج و محاسبه داده های مورفولوژی از طریق تصاویر دیجیتال فراهم شد و با کمک رویه GLM نرم افزار آماری SAS ۹.۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. گروه ژنتیکی از عوامل موثر بر طول و عمق پستان بود ($P < 0.01$). مرحله ی شیردهی اثر معنی داری روی صفات مورفولوژی پستان از جمله: طول و زاویه سرپستانک چپ و راست، زاویه، عمق و طول پستان داشت ($P < 0.05$). نتایج این تحقیق نشان داد که در نژاد قزل، طول سر پستانک راست، طول پستان و ارتفاع پستان مهمترین عوامل مورفولوژی موثر بر تولید شیر روزانه بودند.

کلمات کلیدی: زاویه پستان- عمق پستان-مورفولوژی-قزل

مقدمه

یکی از اصلی ترین جنبه های سود اقتصادی در پرورش گوسفند شیری، تولید شیر است که عامل اصلی در این زمینه سلامت و مورفولوژی پستان است. در سالهای اخیر در کشورهای حوزه مدیترانه، به دلیل اهمیت پنیر گوسفندی، توجه ویژه ای به صفات مورفولوژی پستان و تولید شیر گوسفند شده است (۳). امروزه گسترش ماشین های شیردوشی مقدمه ای برای ترویج پرورش گوسفندان شیری و توجه به صفات مورفولوژی موثر بر دستگاه های شیردهی شده است. در کشور فرانسه هر ساله روند رکورد برداری شیر و مورفولوژی پستان طبق گزارشات سازمان ایکار و معمولاً در خود مزرعه صورت می گیرد و صفات مورفولوژی پستان برای گوسفندان شکم اول مورد ارزیابی و اندازه گیری قرار می گیرد (۱). کارتا و همکاران (۲۰۰۹) گزارش کردند که در بین صفات مورفولوژی پستان نوع قرار گرفتن سرپستانک ها و عمق پستان قوی ترین رابطه را با قابلیت شیردهی با دستگاه شیردوشی دارند به طوری که سرپستانک های نسبتاً کوتاه توسط ماشین شیردوشی بهتر دوشیده می شوند. در نتیجه در انتخاب نژادهای شیری باید روی این سری از صفات توجه ویژه ای داشت. با توجه به ظرفیت بالای کشور ایران از نظر تعداد گوسفند و وجود نژادهای شیری، توجه به صفات مورفولوژی پستان در سال های آتی می تواند زمینه سازی برای بهبود صفات شیردهی گوسفند گردد.

مواد و روش ها

آزمایش در ایستگاه خلعت پوشان وابسته به دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز انجام گرفت. در این تحقیق ۴۱ رأس گوسفند در دوره های زایش اول و دوم شامل نژاد قزل (۱۱ رأس) و دورگ های نسل سوم قزل-آرخارمرینوس (۱۵ رأس) و مغانی-آرخارمرینوس (۱۵ رأس) مورد آزمایش قرار گرفتند. سه دوره عکس برداری از پستان گوسفندان در اوایل (هفته دوم)، اواسط (هفته یازدهم) و اواخر دوره ی شیردهی (نوزدهم) مورد آزمایش انجام گرفت. به این ترتیب که قبل از دوشش، از پستان هر حیوان ۴ عکس (از نمای عقبی، نمای جانبی، سرپستانک چپ و سرپستانک راست) گرفته شد و سپس گوسفندان مورد دوشش قرار